

31.7.2024

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (VN/12577/2024)

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta

Hallituksen kehysriihessä huhtikuussa 2024 päätettiin julkista taloutta tasapainottavista toimenpiteistä. Yksi toimenpiteistä oli väylämaksujen palauttaminen täysimääräisiksi vuodesta 2025 alkaen.

Esityksen mukaan väylämaksu ei sinänsä palaudu sellaisenaan ennen väylämaksun puolittamista voimassa olleen vuonna 2014 sovelletun lain mukaiseksi, vaan nykyisen väliaikaisen lain mukaisia (vuodesta 2014 poikkeavia) väylämaksun yksikköhintoja ja enimmäismääriä korotettaisiin tasasuhteessa 75,2 prosentilla säilyttäen väylämaksun perusteet muutoin ennallaan. Näin tehdyn korotuksen tulovaikutus olisi kehysriihessä esillä ollut 36 miljoonaa euroa, ja väylämaksun kokonaistulokertymä vuodesta 2025 alkaen 85 miljoonaa euroa. Laskelma nojaa siihen, että väylämaksutuloihin vaikuttavat tekijät, kuten esimerkiksi alusliikenteen kokonaismäärä, toteutuisivat vuonna 2025 ja sen jälkeen kuten vuonna 2023.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriön mukaan väylämaksuihin tehtävän korotuksen taustalla ovat ensisijaisesti valtiontalouden tervehdyttämiseen liittyvät näkökohdat. Korotus tulee kuitenkin toteuttaa siten, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa Suomen logistiselle kilpailukyvyille ja ulkomaankaupalle. Suomen huoltovarmuus ja ympärivuotinen liikenne tulevat olla jatkossakin turvatut.

Valtiovarainministeriö katsoo, että väylämaksun korotuksen lähtökohdaksi tulee ottaa kehysriihessä päätetty maksun puolituksesta luopuminen ja muuttaminen täysimääräiseksi vuodesta 2025 alkaen. Tämä tarkoittaisi nykyisten voimassa olevien väylämaksun yksikköhintojen ja enimmäismäärien korottamista

laskennallisesti keskimäärin 100 prosentilla, ei ehdotetulla 75,2 prosentilla. Nyt esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut yksikköhintojen ja maksujen enimmäismäärien asettaminen ainoastaan siten, että kehyspäätöksessä esillä ollut arvio 36 miljoonan euron lisätuloista saavutetaan. Esitys ei myöskään sisällä inflaatiotarkistuksia koskien yksikköhintoja ja maksujen enimmäismääriä: ehdotetun korotuksen pohjana on jo 1.1.2015 alkaen voimassa ollut väylämaksuhinnasto. Nykyisten maksujen korottaminen 100 prosentilla lisäisi väylämaksutuloja 36 miljoonan euron sijasta arviolta noin 48 miljoonalla eurolla, jolloin kokonaistulokertymä olisi lähemmäs 100 miljoonaa euroa.

Lisäksi valtiovarainministeriö katsoo, että lähtökohtaisesti väylämaksutuloja on tarkoituksenmukaista periä kauppamerenkulusta valtiolle aiheutuvien kustannusten verran kuten ennen väylämaksun puolitustakin. Ehdotettu väylämaksutaso ei olisi yhtä kustannusvastaava kuin ennen maksujen puolitusta vuosina 2012-2014. Vuosina 2012-2014 väylämaksutulot olivat HE-luonnoksen mukaan vuosittain 81-88 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuus menoihin nähden 91-105 prosenttia. Vuosina 2018-2023 väylänhoidon menot olivat esitysluonnoksen mukaan 90-115 miljoonaa euroa eli keskimäärin yli 100 miljoonaa euroa vuodessa. Väylämaksuperusteiden korottaminen nyt 36 miljoonalla eurolla siten, että vuosittaiseksi väylämaksutulokertymäksi saataisiin arviolta yhteensä 85 miljoonaa euroa eli saman verran kuin vuosina 2012-2014, ei kata väylänhoidon menoja samassa määrin kuin ennen väylämaksun puolitusta.

Edellä mainittu ja tulojen arviointiin liittyvä epävarmuus huomioon ottaen valtiovarainministeriö pitää perusteltuna, että väylämaksua korotetaan jo vuoden 2025 alusta lukien ehdotettua enemmän eli keskimäärin 100 prosentilla, jotta päätös väylämaksun muuttamiseksi täysimääräiseksi toteutuisi. Lisäksi valtiovarainministeriö katsoo, että väylämaksuissa tulee jatkossa tavoitella kustannusvastaavuutta kuten ennen väylämaksun puolittamista vuonna 2015.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikön sijaisena, budjettineuvos

Niko Ijäs

VN/12577/2024-VM-34

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: